

Wykaz tematów - Etnograficzne lato w mieście 2022

Etnografia Polski

1. Kaszubskie nuty: poznajmy region Kaszub (kl. 0–3)

Zapraszamy na spotkanie z „egzotyczną”, choć bliską kulturą kaszubską. Spróbujemy przetłumaczyć język kaszubski w piosenkach i legendach. Odkryjemy bursztynowy skarb Kaszub i zatańczymy w rytmie falującego morza. Zobaczymy, jak wygląda słynne kaszubskie wzornictwo, posłuchamy diabelskich skrzypiec i burczybasu. Na zajęciach wykonamy również ozdobę inspirowaną kaszubskimi motywami.

2. Mazowsze: Łowiczanka jestem (kl. 0–3)

Kultura łowicka jest często postrzegana jako synonim regionu mazowieckiego i polskiej sztuki ludowej. Na zajęciach poznamy piękne wielobarwne wzory łowickich wycinanek i haftów. Zatańczymy w rytmie tańców mazurkowych i zaśpiewamy przyspiewki. Każdy uczestnik wykona własną wycinanko-wyklejankę inspirowaną wzorami łowickimi.

3. Etnodizajn – warsztaty kreatywne (kl. 0–3, kl. 4–8)

Na zajęciach opowiemy, czym jest projektowanie, wzornictwo i etnodizajn, a także jak można się inspirować kulturą ludową. Zajęcia będą bazowały na sztuce i wzornictwie wybranego regionu (np. Łowicz, Kaszuby, Podlasie), a uczestnicy będą mogli zaprojektować własne przedmioty użytkowe z wykorzystaniem ludowych form i motywów.

4. Folklor dziecięcy – zabawy naszych babć i dziadków (kl. 0–3)

Podczas spotkania dowiemy się, jak dawniej dzieci mieszkające na wsi spędzały wolny czas. Niegdyś dzieci często pomagały rodzicom przy różnych pracach gospodarskich. Dlatego dzieci wykorzystywały każdą możliwą okazję do zabawy, także na polu, na pastwisku czy na podwórku. „Ślepa babka”, „Panna róża”, „Wilk i gąski” – znacie te zabawy? Odgadniemy zagadki, poznamy wyliczanki i wymyślimy, do czego w zabawie mogły służyć patyczki i kamyki. Zrobimy również własną zabawkę. Jednym słowem damy się ponieść dziecięcej wyobraźni!

5. Tradycyjne zero waste - etnograficzne podejście do ochrony środowiska (kl. 0–3, kl. 4–8)

Zero waste to znaczy bez odpadów. Na warsztacie porozmawiamy o ludowych tradycjach zero waste, czyli o tym, jak dawniej wykorzystywano zużyte przedmioty i nadawano im drugie życie. Zrobimy też pamiątki z zajęć metodą zero waste.

Etnografia świata

1. Afryka – jeden kontynent, wiele kultur (kl. 0–3, kl. 4–8)

Afryka wydaje się tak odległym i nieznanym lądem, że często patrzymy na nią przez pryzmat całego kontynentu, a zapominamy o bogatej różnorodności kulturowej, jaką możemy znaleźć w poszczególnych regionach. Uczestnicy warsztatów posłuchają afrykańskich legend, pobawią się tak jak ich rówieśnicy mieszkający w Afryce i spróbują zrozumieć te odmienne kultury.

2. Chleb w kulturach świata (kl. 0–3)

Uważa się, że chleb jest znany ludzkości od przeszło 12 tysięcy lat. Przez tak długi okres zmienił swoje oblicze, ale cały czas ma duże znaczenie w wielu kulturach świata. Dowiemy się, z czego można robić chleb, a także jaki jest proces jego powstawania: od ziarna aż do bochenka. Zaznajomimy się również z polskim pieczywem obrzędowym. Dowiemy się, jak powstawały najdawniejsze chleby, jakie pieczywo robi się w innych kulturach i z jakimi zwyczajami jest to związane.

3. Gry i zabawy z różnych stron świata (kl. 0-3)

W jakie zabawy bawią się Wasi rówieśnicy mieszkający w innych częściach globu? Czy znają te same gry i zabawy, które my znamy? Z czego wykonane są ich tradycyjne zabawki? Spotkanie będzie okazją do poznania gier i zabaw, w które bawią się dzieci mieszkające w różnych krajach. Podczas zajęć odwiedzimy poszczególne kontynenty, zagramy i pobawimy się w popularne gry i zabawy w różnych częściach globu.

4. Mandala - zajęcia etnograficzno-plastyczne (kl. 0–3, kl. 4–8)

Mandala to symbol harmonii i doskonałości świata. Zajęcia będą okazją do kształcenia warsztatu plastycznego i wyobraźni, gdyż każda osoba spróbuje narysować własną mandalę. Zajęcia mają również na celu uwrażliwienie na różnorodność obyczajów i kultur na świecie.

5. Mity, legendy i opowieści o stworzeniu świata (kl. 0–3, kl. 4–8)

Gdzie mieszkają bogowie i ilu ich jest? Czy świat powstał z wybuchu? Czy może z żółwiego jaja lub wyrósł jak drzewo, a może wyłonił się z wielkiej wody? Uczestnicy warsztatu poznają kilka legend o powstaniu świata, a także wierzenia i symbole z różnych kręgów kulturowych.

6. Sowy – tajemnicze i nieuchwytny. Wierzenia i symbole z różnych kultur (kl. 0–3, kl. 4–8)

Sowa to ptak nocy, od wieków owiany tajemnicą. Przypisywano jej mądrość i magiczne moce. Wierzenia dotyczące sów pochodzą z różnych zakątków świata. Sowy były wiązane z bogami, uznawano je za opiekuńcze zwierzęta totemiczne, czy też posądzano o niesienie złych wróżb. Na zajęciach poznamy najciekawsze legendy prezentujące sowy w różnych kulturach. Zastanowimy się, jakie współcześnie nadajemy sowie atrybuty, a także wykonamy pracę plastyczną z sowym motywem.

Etnografia Warszawy

1. Etnografia Wisły (kl. 0–3, kl. 4–8)

Warsztaty edukacyjne, podczas których spojrzymy na historię i znaczenie rzeki Wisły z antropologicznej perspektywy. Porozmawiamy o tym, jakie znaczenia Wisła miała dawniej i ma obecnie dla ludzi i zwierząt, jaki obraz Wisły funkcjonuje w kulturze i społeczeństwie. Opowiemy ciekawostki oraz legendy i opowieści z nią związane, a także „przejdziemy” się z biegiem rzeki.

2. Urzecze (klasy 0–3, 4-8)

Urzecze to mikroregion etnograficzny, który swym obszarem obejmuje też część

Warszawy. Warsztaty przybliżą ciekawostki dotyczące życia i kultury dawnej na tym terenie. Na zajęciach wykonamy również ozdobę inspirowaną wilanowskimi motywami.

3. Muzyczna Warszawa – historia i kultura miasta ukryta w piosenkach (kl. 0–3, kl. 4–8)

Co łączy Niemena, Lady Pank i Fogga? Każdy z nich śpiewał o Warszawie, którą znał i z którą był związany. Teksty piosenek mogą stanowić doskonałe źródło wiedzy o historii, zmianach przestrzennych czy atmosferze miasta. Pokazują też realia, w którym przyszło żyć ich twórcom. W czasie warsztatów uczniowie poznają historię stolicy ukrytą w piosenkach – zarówno tych dawnych, powstałych w międzywojniu, jak i tych zupełnie współczesnych.

4. Poszukiwacze warszawskich tradycji (kl. 0–3 kl.4-6)

W czasie warsztatów spoglądamy na miasto z nietypowej strony i przekazujemy wiedzę na temat często pomijanych elementów dziedzictwa kulturowego stolicy. Inspirujemy uczniów do własnych poszukiwań warszawskich tradycji. Prowadzimy zajęcia warsztatowe na podstawie czterech scenariuszy (do wyboru):

- Scenariusz ogólnowarszawski – warsztaty stanowią podstawę tematyki varsavianistycznej, w czasie zajęć uczestnicy poznają warszawskie symbole, elementy infrastruktury miejskiej, ale również kulinaria czy gwarę. Razem wysłuchamy krótkich wypowiedzi mieszkańców Warszawy, by dowiedzieć się, na czym polega praca etnografa-badacza.
- Scenariusz historyczny – na zajęciach nie tylko poznamy tradycje Warszawy, ważne zabytki oraz legendy o Syrence i Bazyliśzku, lecz także przybliżymy kilka historii zwykłych warszawiaków, obejrzymy stolicę na dawnych fotografiach oraz stworzymy naszą subiektywną mapę Warszawy.
- Scenariusz wielokulturowy – zajęcia pokażą, jak różnorodność kulturowa Warszawy wzbogacała i wzbogaca nasze miasto. Zwrócimy uwagę na lokalne przejawy dawnej i współczesnej wielokulturowości (np. kuchnia, muzyka, architektura).
- Scenariusz lokalny – podczas zajęć opowiemy o tym, co najbliższe, a często nieznanne, czyli tradycjach i historiach lokalnych, związanych z poszczególnymi dzielnicami i osiedlami. Zachęcimy również do samodzielnych poszukiwań i rozmów z mieszkańcami, sąsiadami, którzy mogą przybliżyć historię i specyfikę danej dzielnicy.

Warsztaty odbywają się w ramach projektu „Etnograficzne lato w mieście” realizowanego przez Stowarzyszenie „Pracownia Etnograficzna” im. Witolda Dynowskiego. Projekt współfinansuje m.st. Warszawa.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

